

ASPECTE PRIVIND ACTIVITATEA CONSILIULUI JUDEȚEAN AL ORGANIZAȚIEI PIONIERILOR CARAȘ-SEVERIN (1968-1980)

Ana-Carina BABEU

Serviciul Județean Caraș-Severin al Arhivelor Naționale

Lori ZMEU

Serviciul Județean Caraș-Severin al Arhivelor Naționale

În România au existat organizații de copii încă din anul 1914, când a fost înființată „*Asociația Cercetașilor*”, care avea ca scop educarea tineretului în spirit sportiv. Însă, o dată cu instaurarea regimurilor autoritare, sistemul de învățământ a fost utilizat ca formă de manipulare, astfel încât să modeleze comportamentul și gândirea viitorului adult în conformitate cu ideologia regimului aflat la putere. În 1938 „*Straja Țării*” era total diferită de „*Asociația Cercetașilor*”, întrucât aceasta avea un caracter paramilitar și era folosită ca instrument de propagandă. Membrii erau implicați în acțiuni de muncă patriotică sau mobilizați în defilări cu caracter de propagandă. În perioada comunistă, comportamentul copiilor era controlat încă din faza preșcolară, când intrau în rândurile șoimilor patriei, mai târziu deveneau pionieri, U.T.C.-iști, ca apoi să devină membri în Partidul Comunist Român.

După al II-lea război mondial, în 1945 a luat naștere organizația „*Pionierii României*”. În 1947, pionierii au fost încadrați în U.A.E.R. - Uniunea Asociațiilor de Elevi din România, iar în 30 aprilie 1949 s-a hotărât înființarea primelor detașamente de pionieri. Din 1949-1966, mișcarea pionierească a fost subordonată Uniunii Tineretului Comunist.

Organizația Pionierilor a coordonat atât activitatea pionierilor, cât și a elevilor cu vârste între 7-14 ani, iar din anul 1976 și a preșcolarilor cu vârste între 4-6 ani, incluși într-o nouă formațiune comunistă „*Șoimii Patriei*”. Ambele organizații și-au desfășurat activitatea sub conducerea Partidului Comunist Român. Scopul Organizației Pionierilor a vizat stimularea educației politice prin activități cultural-artistice, sportiv-turistice, tehnico-aplicative, dar și prin acțiuni de pregătire pentru apărarea patriei. Pionierii erau organizați în unități (școli) și detașamente (clase) conduse de cadre didactice.

Conform Statutului Unităților și Detașamentelor de Pionieri și a Regulamentului Consiliilor Organizației Pionierilor adoptate în noiembrie 1966¹, acceptarea elevilor în rândurile pionierilor se realiza în cadrul unei ceremonii, unde se rostea și se semna legământul de pionier, se înmânau din partea comandantului de detașament elementele caracteristice pionierilor: insigna și cravata. Pionierii cu rezultate bune erau recompensați prin evidențierea în fața detașamentului, în fața unității, sau li se acorda titlul „*pionier de frunte*”. Pionierii cu abateri erau muștrați în fața detașamentului sau a unității.

Pentru îmbunătățirea activității pionierești, Comitetul Central al Partidului Comunist Român a adoptat în plenara din aprilie 1966, hotărârea referitoare la noul mod de organizare al pionierilor, care urmau să se constituie în consilii pionierești la diferite nivele: național, regional, raional, orășenesc². În urma adoptării legii nr. 2/16 februarie 1968, privind noua organizare administrativă a RSR, activitatea pionierilor era coordonată

¹ SJAN CS, fond *Consiliul Județean al Organizației Pionierilor Caraș-Severin*, inv. 646, dos.3/1969, p. 3.

² *Ibidem*.

de Consiliul Național al Organizației Pionierilor, aflat sub conducerea Comitetul Central al Partidului Comunist Român. La nivel județean, activa Consiliul Județean al Organizației Pionierilor Caraș-Severin, care lucra sub îndrumarea Comitetului Județean de partid³. Printr-o adresă a Consiliului Național al Organizației Pionierilor București, se aduce la cunoștință faptul că, la 1 martie 1968, toate conturile curente ale consiliilor regionale, raionale sau orășenești din localitatea unde își aveau sediul consiliile județene, vor fi transformate în conturi curente ale consiliilor județene respective, iar prin adresa din 6 martie 1968, înaintată de Consiliul Județean al Organizației Pionierilor Caraș-Severin către Banca Națională a RSR – filiala Reșița, se solicită transferarea contului cu denumirea „*Consiliul Orășenesc Reșița al Organizației Pionierilor*” în contul cu denumirea „*Consiliul Județean al Organizației Pionierilor Caraș-Severin*”, menționându-se și faptul că până în data de 30 aprilie 1968, noua organizație va funcționa fără ștampilă⁴.

În ceea ce privește finanțarea activităților pionierilor, s-a aplicat H.C.M. nr. 2223 din 8 octombrie 1966. Astfel, din subvenția acordată de Ministerul Învățământului în cadrul alocației bugetare aprobate, Consiliul Național al Organizației Pionierilor a finanțat acțiunile proprii, cheltuielile pentru consiliile județene, municipale și orășenești, precum și cele ale Caselor de Pionieri. Din aceeași subvenție, s-au suportat și premiile acordate comandanților de detașament.

În subordinea Consiliului Județean al Organizației Pionierilor Caraș-Severin erau: Consiliul Municipal al Organizației Pionierilor – Reșița, Consiliile Orășenești ale Pionierilor din Caransebeș, Anina, Bocșa, Oravița, Oțelul Roșu, Moldova Nouă, Casele de Pionieri care au funcționat în număr de 6 până în anul 1975 (Reșița, Caransebeș, Anina, Bocșa, Oravița, Oțelul Roșu), iar din 1976 s-a mai adăugat cea de la Moldova Nouă, consiliile și comandamentele de pionieri din cadrul școlilor din județul Caraș-Severin. Conform centralizatorului întocmit de Consiliul Județean pentru perioada 1976-1980, existau 35 de unități de pionieri în mediul urban și 115 în mediul rural⁵. În darea de seamă asupra activității desfășurată în cadrul Organizației Pionierilor Caraș-Severin din 1971⁶, se menționează 22000 de pionieri, ceea ce reprezenta 90%, față de 63% cât era în 1968. Numărul pionierilor a ajuns în anul 1979 la 37000, iar cel al șoimilor la 19000⁷.

În perioada 1968-1980, Organizația Pionierilor Caraș-Severin și-a desfășurat activitatea în sediul Casei Pionierilor, situat pe str. 6 Martie, nr.34, Reșița. Din 1980, în urma construirii noului sediu al Casei Pionierilor, Organizația Pionierilor Caraș-Severin a avut ca locație str. Ateneului, nr.1, Reșița, până în 1989. Corpurile clădirii „*adăposteau 32 săli pentru cercuri tehnico-aplicative și artistice și formații cultural sportive, o sală de spectacole de 360 locuri, un studio – film, 2 săli de sport, un atelier fotografic, sală de dansuri, holuri și sală de expoziții, o sală cu jocuri mecanice, un observator astronomic...*”⁸.

Potrivit statelor de funcțiuni, privind încadrarea lucrătorilor Consiliului Județean al Organizației Pionierilor Caraș-Severin, în perioada 1969-1978 erau 11 angajați, din care: 1 președinte, 1 vicepreședinte, 4 instructori, 1 contabil, 1 secretar, 1 curier și 1 șofer, iar în 1979-1980 apar modificări: nu mai este menționat vicepreședintele și numărul instructorilor crește la 7. Pe aceleași state de funcțiuni erau menționați și cei 4 angajați din

³ *Ibidem*.

⁴ SJAN CS, fond Consiliul Județean al Organizației Pionierilor Caraș-Severin, inv.1577, dos.1/1968-1969, p. 14.

⁵ *Ibidem*, dos. 1/ 1970-1980, p. 104.

⁶ *Idem*, inv.646, dos.1/1971, p. 26.

⁷ *Flamura*, an XXXII, nr.3257 din 15 aprilie 1980, pp. 1-2.

⁸ *Idem*, nr.3264 din 3 iunie 1980, p. 1,3.

cadrul Consiliului Municipal al Organizației Pionierilor Reșița: 1 președinte, 2 instructori, 1 secretar.

Consiliul Județean se întrunea în ședințe plenare de 2 ori pe an sau de câte ori era necesar. Organul executiv era Biroul format din: 1 președinte, 2 vicepreședinți și membri. Acesta conducea întreaga activitate între ședințele Consiliului. În cadrul ședințelor de birou se adoptau planuri de măsuri pentru pregătirea și desfășurarea concursurilor de compuneri, de artă plastică, a Festivalului Cultural-Artistic, organizarea vacanțelor școlare, planuri de muncă, rapoarte generale despre activitatea Consiliului Județean, informări cu privire la activitatea consiliilor pionierești, informări asupra execuției bugetare, programe de activități.

În ședințele plenare se analizau activitățile cultural-artistice, desfășurate în detașamente și unitățile de pionieri din județ, se făceau recomandări cu privire la activitatea sportivă, cultural-artistică, se aducea la cunoștință activitatea desfășurată de Biroul Consiliului.

În ceea ce privește componența, într-un tabel nominal cu membrii Consiliului Județean al Organizației Pionierilor Caraș-Severin erau menționați la plenara din 13.01.1976, 93 de participanți din totalul de 109 membri, printre care reprezentanți din partea liceelor sau școlilor generale din județ, de la Inspectoratul Școlar, Casele de Pionieri, Consiliul Municipal Reșița, comandanți de unitate și membri din partea Consiliului Județean pentru Cultură și Artă⁹.

Consiliul Județean al Organizației Pionierilor Caraș-Severin avea ca atribuții: îndrumarea întregii activități pionierești de pe teritoriul județului; studierea și generalizarea experiențelor pozitive ale Consiliului Municipal Reșița, Caselor de Pionieri și ale Consiliilor de pionieri din școli; organizarea vacanțele școlare, împreună cu Inspectoratul Școlar Județean și Comitetul U.T.C. Potrivit planului de măsuri adoptat de Consiliul Județean al Organizației Pionierilor Caraș-Severin în 1968, se menționa modul de organizare al vacanței de iarnă, conform căruia Casele de pionieri, Consiliul Municipal și cele orășenești trebuiau să asigure programe artistice, competiții precum „Cupa Micului Șahist”, „Cupa 30 Decembrie la handbal” și serbări școlare¹⁰. Chiar și elevii care își petreceau vacanța la sate, erau îndrumați să participe la activitatea căminelor culturale.

O altă atribuție era organizarea concursurilor sportiv-turistice, cultural-artistice și tehnice la nivel județean; pe plan sportiv cea mai importantă competiție era Daciada, în anul 1980, în cadrul ediției de iarnă, s-au organizat concursul „Cupa Pionierilor” la sanie, șah, tenis de masă, fotbal, înot, concursul de orientare turistică „Busola Carașului”, expedițiile „Cutezătorii”, „Căutătorii de comori”, „Urmașii dacilor”, „Floare de colț”. Aceste acțiuni erau popularizate prin intermediul ziarului județean „Flamura”.

Pe plan cultural-artistic se desfășurau manifestări în cadrul Festivalului Național „Cântarea României”, Festivalul Cultural-Artistic, Festivalul de Teatru Școlar, concursuri de compuneri literare, de artă plastică și de creație literară.

În domeniul tehnic se organizau concursuri de aeromodele, carturi, rachetomodele, participări la Festivalul Național al cinecluburilor.

Consiliul Județean al Organizației Pionierilor Caraș-Severin asigura instruirea patriotică a cadrelor desemnate să lucreze cu pionierii. Conform planului de muncă din anul 1976 urmau să se aplice măsuri pentru îmbunătățirea educației politico-ideologice, ca: popularizarea în rândul pionierilor a cuvântărilor lui Nicolae Ceaușescu, rostite în deschiderea Forumului Tineretului, intensificarea activităților de formare, prin consiliile pionierești, a concepțiilor ateist științifice, adoptarea unor măsuri pentru intensificarea

⁹ SJAN CS, fond *Consiliul Județean al Organizației Pionierilor Caraș-Severin*, inv.646, dos.1/1976, p. 26

¹⁰ *Ibidem*, dos.2/1968, p. 57

muncii patriotice¹¹. Referitor la această ultimă măsură, în anul 1979 s-a constatat într-o ședință de birou a Consiliului Județean că, în taberele de muncă au fost cuprinși 4200 elevi în: 33 tabere pentru agricultură, 25 pentru silvicultură, 10 pentru construirea unor obiective școlare, 2 pentru executarea unor lucrări de îmbunătățire funciară¹².

În cadrul Consiliului Județean al Organizației Pionierilor Caraș-Severin funcționau cinci comisii, care contribuiau la desfășurarea acestor activități.

Comisia de știință și tehnică coordona activitatea cercurilor tehnice: radio, electrotehnică, aero-modele, carturi, croitorie, artă decorativă, artizanat, cusături naționale, țesături. În cadrul raportului general asupra activității Consiliului Județean al Organizației Pionierilor Caraș-Severin a fost prezentată o situație comparativă a cercurilor tehnice¹³:

Perioada	Cerc urban	Cerc rural	Cercuri la Case Casele de Pionieri	Nr. copii înscriși în cercurile din școlile urbane	Nr. copii înscriși în cercurile din școlile rurale	Nr. copii înscriși în Case de Pionieri
1970	43	95	34	500	1689	1664
1971	84	192	42	1499	3558	2129

Potrivit unei informări din partea Consiliului Municipal al Organizației Pionierilor Reșița cu privire la activitatea Casei pionierilor din Reșița, se menționează faptul că în anul 1976 s-a deschis activitatea a 34 cercuri din care: 18 cu caracter tehnico-aplicativ, 4 sportive, 12 formații cultural-artistice¹⁴.

Alte obiective ale acestei comisii erau, pe lângă creșterea numerică a acestor cercuri, adoptarea unor măsuri pentru dotarea cercurilor din cadrul unităților școlare și al Caselor de Pionieri și lărgirea colaborărilor cu asociațiile tehnice și științifice. În acest sens, s-au înscris cercurile uzinale, cu scopul de a-i educa pe copii prin muncă. Comandantul instructor pe unitate și directorul școlii stabileau o convenție și un plan de acțiune cu conducerea uzinei, conform căreia cadrele de specialitate, trusele de lucru și materia primă erau asigurate de uzine.

Pentru dotarea cercurilor din jud. Caraș-Severin, fondurile alocate de la bugetul statului au crescut din 1969 de la 538.000 lei la 972.000 lei în 1971¹⁵. Însă, în anul 1975 din partea conducerii Consiliului Județean al Organizației Pionierilor Caraș-Severin, se menționează că dotarea este sub nivelul altor instituții similare din țară, solicitându-se: 10 motoare „Mobra” pentru construirea carturilor, 2 aparate mărit foto, 3 aparate de filmat pentru cinecluburile din Casele de Pionieri, 3 aparate de proiecție, 30 corturi de 2 sau 4 persoane pentru cercurile de turism, o stație de teleghidare pentru aeromodele și navomodele, 5 motorașe aeromodele, o mașină de uscat foto¹⁶.

Comisia cultural-artistică se ocupa cu difuzarea în școli a regulamentelor de participare la festivaluri, întocmirea graficelor cu serbările din cadrul Festivalului Cultural - Artistic, jurizarea concursurilor, creșterea numărului de formații cultural artistice; comisia sportiv-turistică coordona activitatea de acest gen din cadrul unităților de pionieri din județ; comisia metodică studia preocupările consiliilor de pionieri privind orientarea și conținutul programelor de activitate și al tematicilor din cadrul Caselor de Pionieri, sprijinea

¹¹ *Ibidem*, dos.2/1976, p. 1.

¹² *Ibidem*, dos.2/1979, p. 8.

¹³ *Ibidem*, dos.2/1972, p. 1.

¹⁴ *Ibidem*, dos.4/1976, p. 6.

¹⁵ *Ibidem*, dos. 2/1972, p. 4.

¹⁶ *Idem*, inv. 1577, dos.1/1975, p. 90.

schimburi de experiență la nivel de județ, iar comisia organizatorică întocmea graficele ieșirilor pe teren, organiza vacanțele școlare și diferite evenimente „Ziua Pionierului”.

Deși activitățile desfășurate sub coordonarea Consiliului Județean al Organizației Pionierilor Caraș-Severin vizau antrenarea copiilor în activități extrașcolare care aveau rol de socializare, de dezvoltare a aptitudinilor, de descoperire a unor talente și dezvoltare a spiritului de competiție, de autocunoaștere, de apartenență la un grup social, în realitate sistemul de învățământ era utilizat ca instrument de manipulare, pentru susținerea regimului comunist. Des utilizate erau tehnicile de persuasiune, și anume cea motivațională, prin care se ofereau recompense (premiu, diplome) în schimbul participării la acțiuni de propagandă comunistă (serbări, festivaluri culturale artistice în vederea angrenării în susținerea cultului personal al lui Nicolae Ceaușescu); obligativitatea participării la acțiunile pionierești era o altă metodă des utilizată, iar în cazul unui refuz se aplicau diverse sancțiuni, cele mai cunoscute fiind scăderea notei la purtare sau excluderea din rândurile pionierilor, exploatându-se nevoia individului de apartenență la un grup social (copiii care nu erau incluși în organizația de pionieri, din motive disciplinare sau legate de învățatură, erau marginalizați, astfel încât costumul de pionier îi oferea un oarecare statut în clasă, școală și comunitate).

Bibliografie

SJAN CS, fond Consiliul Județean al Organizației Pionierilor Caraș-Severin, inv. 646, dos. 3/1969.

SJAN CS, fond Consiliul Județean al Organizației Pionierilor Caraș-Severin, inv. 1577, dos. 1/1968-1969.

DES ASPECTS CONCERNANT L'ACTIVITÉ DU CONSEIL DE L'ORGANISATION DES PIONNIERS DU DÉPARTEMENT DE CARAS-SEVERIN

(Resume)

L'organisation „Les Pionniers de Roumanie” a été fondée en 1945, après la Seconde Guerre Mondiale et elle a coordonné les activités des deux : pionniers et élèves âgés de 7-14 ans, et les enfants d'âge préscolaire de 1976 et âgés de 4-6 ans, y compris une organisation communiste „Les Faucons du Pays”. Les deux organisations ont développé leur activité sous la supervision du Parti Communiste Roumain.

L'objectif de l'Organisation des Pionniers a visé à stimuler les activités culturelles et artistiques, sportives, éducatives, techniques et appliquées, mais aussi par des actions de formation patriotique. L'activité a été coordonnée au niveau national par le Conseil National de l'Organisation des Pionniers.

Le Conseil du département de Caras-Severin de l'Organisation des Pionniers avait en tant que responsabilités: des conseils sur toutes les activités au sein des pionniers du comté, l'organisation des vacances scolaires, des compétitions sportives, touristiques, culturelles, artistiques, techniques au niveau du département, etc. Ces activités ont été rendues publiques à l'aide du journal du département „Le Banner”.

Même si les activités menées sous la coordination du Conseil de comté de Caras-Severin de l'Organisation des Pionniers visaient à impliquer les enfants dans des activités parascolaires qui faisaient partie de la socialisation, le développement des compétences, la découverte de talents, le développement de l'esprit de compétition, la connaissance de soi, l'appartenance à un groupe social, en réalité, le système scolaire a été utilisé comme un outil de manipulation afin de soutenir le régime communiste.